ВАША КЛЯСА І ПАРТІЯ ПОТРЕБУЮТЬ ВАС!

Тиждень 18—25 січня буде рекрутаційним тижнем для Партії і Ліги Комуністичної Молоді.

Помимо загальної апатії в канадійському робітничому русі, Комуністична Партія вспіла задержати свою чисельну силу. Однак цього не досить. У всіх осередках є робітники, що дивляться на Комуністичну Партію як на революційну, боєву партію робітничої кляси. Много з тих робітників кажуть, що є комуністами. Комуніст мусить бути що-найменше членом Комуністичної Партії. Комуністична Партія Канади є місцем для комуністів.

Підчас нашого істнування як Комуністична Партія, ми засіяли багато насіння — тепер мусимо почати будувати дійсну революційну силу в Канаді. Бути там, "коли прийде час", є порожною фразою. Революції не є звичайними випадками. Мусить бути ціль, плян і організація. Ленін вчив, що більшовицькі партії творяться і формуються в повседневній боротьбі робітників — що непохитна воля і ціль є конечними для видвигнення робітничої кляси через диктатуру робітничої кляси.

Канадійські робітники і десятки тисяч бідних фармерів живуть в нечуваній нужді. В країні панує безробіття. Трейд-юнійний рух є слабий і безкровний. Невдоволення і роспуку можна найти всюди, де лише збираються робітники. Товариші! Хай це буде могутнім кличем до акції і організації! Нема нині другого осередка революційної свідомости, лише Комуністичний Інтернаціонал.

Комуністична Партія закликає всіх клясово свідомих робітників вступати в її ряди. Капіталізм не має нічого, лише понижения для робітників. Боєвий трейд-юніоністе, робітнику без праці, невдоволений нинішним ладом робітнику, — тут є твоє місце в революційному русі, в Комуністичній Партії Канади.

Робітники! Чи хочете, щоб фабрики і майни належали до тих, що продукують, до робітничої кляси? Чи хочете, щоб працюючий фармер був освободжений від моргечових ошустів? Хи хочете, щоб банки належали до робітничо-фармерської держави? Щоб юнії були так зреконструовані, аби змогли бути органами для контролі продукції? Коли так, то прилучайтеся до революційної боротьби в рядах Комуністичної Партії.

За боєву революційну партію канадійських робітників! За ленінську Комуністичну Партію!

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ КАНАДИ.

ПЕРЕД КОНВЕНЦІЄЮ Р.З.Т.

(Дискусійна стаття.)

Переглядаючи "У.Р.В.", бачу, що про з'їзд Т. У. Р.-Ф. Д. розведено широку дискусію, а про конвенцію Р.З.Т. щось мало пишуть. (Вже пишуть багато! — Замітка складача). А коли робітники про щось мовчать, то чи не є це ознакою, що вони не зацікавлені Р.З.Т. Та цего не повинно бути. В статуті Р.З.Т. говориться, що воно повинно дбати і про освітню роботу серед своїх членів, як це робить і Т. У. Р.-Ф. Д.

Що до пропозицій до конвенції, то я не погоджуюся з Першим членом Р.З.Т. На мою думку, він пересолив. Я пропонував би зробити такі поправки в статуті: в параграфі 31-ім — хорий член, який дістає допомогу через 10 тижнів, в разі його довшої слабости, повинен діставати половину ще тої запомоги протягом других 10 тижнів, замісць 5.; параграф 32 змінити так, щоб невилічимо хорого не виключувати з Р.З.Т., виплативши йому пів-посмертне, але щоб одержував запомогу згідно після 31. параграфу. А коли-б такий член цілком став тягарем для організації, то Головний Заряд повинен оподаткувати всі відділи пропорціонально до їх членства і в такий спосіб зібрати потрібну суму на його утримування. 33. параграф треба замінити в той спосіб, що коли член умре, будучи лише три місяці членом Р.З.Т., виплатити йому 50 доларів посмертного, замісць звороту членських вкладок, а решта 33-го параграфу добра.

До параграфу 48-го я пропоную таку поправку, щоб було вільно кожному членові заплатити свої членські вкладки на цілий рік згори. А це тому, що коли робітник працює, то йому лекше тоді заплатити 12 доларів, ніж одного долара тоді, коли він не працює. А робітники на заході більше не працюють, як працюють. Це, на мою думку, задержало-б членів. По моїй думці треба усунути плачення 25 центів на адміністраційні росходи після параграфу 145.

Ще багато здалося-б говорити про доповнення та зміни в статуті, але є ще багато членів, які повинні забрати голос в цій справі і тим улекшити роботу конвенції.

Колгорст, Алта. *Член Р.З.Т.*

СТОРІНКА НАШИХ ЧИТАЧІВ

ЯК ВІН РАДИТЬ.

Обіхав колишній безбожник Крат Галичину і приїхав до Веґревил людей розуму вчити. Дав в "Народному Домі" відчит.

Перш всего накричав на патріотів. Чого, каже, сидите тут всі збанкротовані (на розум і кишеню), чому не їдите до Галичини? Там можете тепер робити шалені гроші! Їдьте і засновуйте молочарні, бо там баби (не жінки, але баби) носять у веретах молоко до Львова!....

В салі щирий сміх.

—Може носять в спідницях, а не у веретах — хтось поправляє.

Проповідник почервонів, а потім посинів. А далі говорив, чим найліпше винищити Поляків в Галичині і поза її межами. А це можна зробити в такий спосіб. Довкола Львова побудувати чисто українські молочарні, обснувати Львів довкола добре дійними коровами, доїти їх і возити молоко до Львова та продавати за добру ціну. Тоді Полякам прийде капут не лише у Львові, але й у Варшаві.

Справді, чи не ґеніяльна думка. Наступають Поляки на Львів, а ми до коровів — коліть їх! Про инші коровлячі средства оборони я вже й не згадую. Тільки, як молоком можна винищити Поляків, цего я ніяк не второпаю, бо я не дипльомат. Питав инших, що були присутні на "відчиті", також не знають.

Дехто ставив запити, але "отець" розсердилися й не хотіли відповідати, а одного запитувана аж викляв. Хто мені, каже, не вірить, той до сім днів піде на небо. Так що аж Залізняк мусів відповідати за Крата.

Коли скінчив Крат "відчит", то хоч би хто на сміх в долоні плеснув. Одна з пань розчепірила була вже долоні, але назад опустила, побачивши, що ніхто не збірається помагати.

Цікаво, що багато українських фармерів було того дня в місті, але ніхто з них не прийшов на "відчит". Збойкотували. *Присутний.*

Веґревил, Алта.

МІТІНҐИ ТТ. КОБЗЕЯ І НИКОЛЯКА В МЕЛВИЛ, САСК.

Дня 2. грудня до нашої місцевости загостив тов. Кобзей зі Саскатуну, організатор Т.У.Р.-Ф.Д. З тої нагоди відбувся у нас публичний мітінґ, на якому тов. Кобзей виголосив промову про розвиток людства. Промовець з'ясував розвиток людства від найдавніших часів аж до нинішних і представив, як з далеку давнину одно дике племя завойовувало друге племя, а як нині капіталістична кляса визискує робітничу клясу. І як довго ми будемо розбиті і роз'єднані, так довго капіталісти будут, нас визискувати. І чим скорще ми освідомимося і зорґанізуємося, тим скорше ми визволимося з капіталістичного ярма. Присутні були досить вдоволені з промови тов. Кобзея.

Дня 30. грудня у нас відбувся другий мітінґ, на якому промовляв тов. Николяк, що повернув недавно з орґанізаційної об'їздки серед українських фармерів в Манітобі. В своїй промові тов. Николяк змалював голод і нужду, що панують серед манітобських фармерів. Він сказав, що українські фармері в північній Манітобі вже через два місяці не мають куска хліба і є жадні навіть барабольо, бо все знищив мороз, а фінансової допомоги не можна від нікого добитися.

При кінці своєї промови тов. Николяк закликав зібраних до читання робітничої преси і літератури, а таким способом можна прийти до свідомости. А де свідомість, там і сила. Промовець закликав також присутних орґанізуватися під спільним прапором робітників і фармерів.

Від себе я скажу на закінчення: Хай живе і розвивається Тов. Укр. Роб.-Фарм. Дім! Хай живуть "Укр. Роб. Вісти" і журнал "Робітниця"!

І. Косминка.

ДО МАЙНЕРІВ ЕДМОНТОНСЬКОЇ ОКОЛИЦІ.

Едмонтон, Алта.

Хочу сказати кілька слів про майнерську орґанізацію в нашій околиці.

Була у нас колись юнія, злучена з Юнайтед Майн Воркерс оф Америка, але через недбайливість її урядників і нашу власну, тоб-то через недбайливість самих майнерів, вона втратила той ґрунт, що була здобула в цій околиці і завмерла.

В 1919 році меншість тутешніх майнерів зорґанізувала відділ Одної Великої Юнії. Ми працювали для юнії щиро. В одній майні ми мали 90 членів і завдяки тому примусили власника копальні приобіцяти дати нам $1.15 "вор бонус", як що примусимо й инших власників копалень на це згодитися. Нам прийшлося взятись до серйозної праці.

Ми скликали мітінґи, радились, як вести боротьбу, орґанізувати инших майнерів і т. д. В мирний спосіб справи з панами не можна було полагодити і ми вийшли на страйк. Нас гризло те, що більшість майнерів не належала до юнії і не розуміла значіння юнійної орґанізації.

Наші побоювання здійснились. Наш Страйк захитався мов той пяний на дорозі. Власники копалень вдарили на нас наступом, оскаржили нас перед міністерством праці, що ми ломимо індустріяльний закон. Страйк все таки ще продовжався. Виявилося, що ми мали повідомити міністра праці про намірений страйк, чого ми не зробили, та не репрезентуємо майнерської орґанізації, як такої.

По довших нарадах на мітінґах ми прийшли до переконання, що треба нам злучитися з Юнайтед Майн Воркерс оф Америка і разом, злученою майнерською силою боротися проти наших визискувачів. Ми так і зробили, вибрали своїх льокальних урядників і вирішили деякі важні справи так, як радив нам заступник міністра праці і заступник президента майнерської орґанізації. Вирішено, що ми вертаємо до праці, а справа "вор бонусу" має бути передана мировому судові. Цей суд визнав нам "вор бонус", але користати з нього ми не змогли.

Вернули майнері до праці, а там їх стали допитувати, до якої юнії вони належать. Труси від юнії повідскакували і стали на ню нарікати. В наслідку не стало юнії і не було кому вцімнутися за "вор бонусом", який нам признав мировий суд. Хто цему винен, як не ми самі майнері?..

Але є в нас одиниці, що не можуть переболіти всіх тяжких спроб встановити юнійну орґанізацію. В 1921 році ці одиниці знову відновили юнію Юнайтед Майн Воркерс оф Америка. Власники копалень вирішили за всяку ціну її знищити. Їм, на жаль, пішло на поміч несвідоме робітництво, бизнесмени і поліція.

Нині ми знову маємо нову юнію, звемо себе юнійними майнерами, але роботи у нас ніякої нема. Ми не приходимо на мітінґи, а балакаємо по сторах та хатах та нарікаємо, що жадна юнія не робить роботи.

Товариші майнері! Ми всьому тому винні. Ніяка юнія не зможе нічого зробити, коли нас не буде при тій роботі. Юнія, це-ж ми самі і як не йде робота, то значить, що ми самі її не робимо. То-ж геть байдужність. Будуймо сильну юнійну орґанізацію, бо вона нам потрібна так, як і політична орґанізація.

Едмонтонський майнер.

ЯК ВОНИ БРЕШУТЬ.

Бінфелт, Саск.

В анґлійській буржуазній ґазеті "Ріджайна Лідер" якийсь український "патріот" помістив брехливий допис про тутешнє робітниче товариство, в якім між иншим каже, що комуністи в Бінфейт, Саск., "вломилися до будинку української читальні ім. Т. Шевченка і силою забрали від "щирих Українців" все, що там було. Забраний маєток, каже той дописувач, виносить $2,200. В виду того, що допис в "Ріджайна Лідер" не відповідає правді, я згадаю тут коротко, як малася справа з будинком тутешнього українського товариства.

В околиці Бінфейт є кільканайцять копалень мягкого вугля, в яких працюють також українські робітники. Ще в 1920 р. тут не було ніякої орґанізації — ні націоналістичної, ні робітничої. В 1921 р. робітники почали думати про заснування орґанізації і по якімсь часі приступили до будови власного будинку. В той час комітет складався з т. зв. патріотів і католиків і коли укінчено будову будинку, в комітеті розпочалася боротьба за те, на що обернути будинок. Одні (католики) хотіли зробити з нього церкву, а другі ("патріоти") хотіли повернути його на стор. Ще инші хотіли показувати в будинку "мувінґ пікчерс". Товариство, до котрого належав тоді будинок, називалося: Читальня Прісвіти ім Т. Шевченка. Та не так сталося, як бажали собі лідери товариства. Рядові члени товариства пізналися на фарбованих лисах і скликали надзвичайні збори, на котрих більшістю голосів рішили, щоб товариство стало філією Стов. У.Р.Д. і будинок перейшов на власність робітничої орґанізації. Навіть ті, що тепер кричать, голосували за тим, щоб товариство стало філією Стов. У.Р.Д. А декотрі невдоволені виступили з членства добровільно і почали домагатися звороту грошей, визначених на будову будинку. Гроші їм звернено і вони забралися "з богом". І ось тепер, коли робітники почали вести просвітну роботу, то патріотичні підпанки давай скавуліти по цілій Канаді, що нібито комуністи безправно вломилися до будинку читальні (котра вже давно не істнує) і забрали якісь річи вартости аж $2,200. Такою брехнею хочуть патріоти представити українських робітників в як найгіршому світлі. Тільки біда, що це їм нічого не поможе. На кінці додам ще, що як будинок перейшов на робітничу орґанізацію, то в ньому не було нічого, лише чотири стіни.

А. С.

"ДАЙ СЕРЦЮ ВОЛЮ — ЗАВЕДЕ В НЕВОЛЮ".

(Рецензія.)

Драмгурток, котрий істнує при У. Р.Д. в Саскатуні, виставляє майже що два тижні представлення й концерти. Але на сторінках "У.Р.В." ніколи не подавано рецензій цих вистав. Причина та, що всі товариші і товаришки перетяжені орґанізаційною працею. Тепер знайшлося трошки вільного часу і я, хоч не критик, одначе хочу дещо сказати про виставу драми "Дай серцю волю — заведе в неволю", яку Драмгурток відограв на закінчення минулого року.

Драму цю відограно 30. грудня. І коли взяти під розвагу це, що тут виступали аматори і аматорки, самі робітники й робітниці, котрі працюють на кусок хліба, або шукають за роботою цілими днями, а вечерами роблять проби співу і штуки, то драма, загально взявши, випала надсподівано добре. Але я хочу сказати дещо про виступи поодиноких аматорів і аматорок, а це тому, що одні вивязалися добре а другі слабше.

І так: Семен, тоб-то любовник, грав дуже добре, тільки в любовних сценах грав холоднокровно. Не знаю, в чім причина. Здається мені, що не увійшов в свою ролю в тих сценах. Одарка, його наречена, вивязалась добре, знала свою ролю на память, не заглядала за суфлером. Слабше відограла там, де стрінула Семена, коли той повернув з заробітку і там, де має бути палка і гаряча любов, вона грала байдужно-холоднокровно, а також місцями говорила за тихо. Микита, багацький, жорстокий парубок, відограв добре в кожній дії, з винятком останньої, в якій його траґічне виконання виглядало якимось монотонним і не зробило великого враження на присутних. Іван, бідний, веселий і щирий парубок вивязався знаменито від початку до кінця. Своїми жартами і козачком наприсюдки веселив публику цілий час. Омелько, розважний і чесний парубок, грав добре, тільки не знав ролі на память і часто кидав оком на будку, в котрій сидів суфлер. Аматор з него добрий, тільки треба, щоб вчився ролі на память. Морозиха відограла дійсну селянку, коли приймала і гостювала в себе парубків і дівчат. Коли при тім почали співати, то я линув думками в далеку минувшину і мені здавалося, що находжуся в рідних сторонах на Україні, а не в салі У.Р.Д. в Саскатуні. Маруся, котра кохає Микиту, загально вивязалась добре, тільки не знала ролі на память і це її спиняло. Коли Микита зраджує її і вона божеволіє, то тут вивязалася дуже добре. Видно було, що увійшла в свою ролю і перенялася грою. Христя виконала рухи добре, але за тихо говорила і публика не чула її, однак є вигляди, що з неї буде добра аматорка, коли більше попрацює над собою. Зачепиха, помимо того, що перший раз виступила на сцені, вивязалась не зле. Старости Скубко і Кугут пописалися неоднаково. Кугут був схарактеризований як дійсний тип і виконав свою ролю знаменито. Скубко вивязався дуже слабо, нестаранно. Хоч мав маленьку ролю, то й ту не вивчив на память. Викликав сміх у публики, коли сказав "орайт" замісць добре. Музиканти вивязалися добре, а ще й так були схарактеризовані, що при першій появі викликали сміх в присутніх.

Що до виступів гурта, то цей вивязався зі співом слабо. Причина, здається, та, що за мало проб мали. При кінці другої дії, що закінчується українськими танцями, то тут вже було щось надзвичайного: Заграли музики козачка, заметушились всі хлопці і дівчата на сцені, пішли козачка на присюди, здавалось що це на поляні в рідних сторонах. Спустили куртину, на салі оплески не втихають. Підняли знову куртини і знову оплески. Підняли втретє, а я вже думав, що заведеться на концерт.

Саскатун, Саск. К. Скиталець.

ПРО УКР. ПРИВАТНУ ШКОЛУ В КОПИЧИНЦЯХ.

Дорогі Товариші!

В серпні 1924 р. була поміщена в "У.Р.В." відозва до громадян гусятинського повіту в справі уділення фінансової помочі Укр. Прив. Школі в Копичинцях. Мене та справа зацікавила і я, пишучи лист до товариша до старого краю, написав йому, щоб мені в листі дещо написав про діяльність цеї школи. На днях я одержав відповідь, де мій товариш між иншим пише:

Українська Приватна Школа в Копичинцях тепер істнує, але я думаю, що вона скоро розлетиться, а іменно через те, що наукові сили дуже знущаються над безборонними дітьми. Через те батьки дітей бойкотують школу так, що вже 80 дітей учащає менше як минулого року. Учительку Остапівну (Свистунову) дир. Базник без жадних причин віддалив, з чого люде дуже невдоволені. Вона була принята на державну посаду десь на Мазурах, але не хотіла, а пішла до своєї школи працювати над своєю молодіжю. Її муж, Свистун, також досить напрацювався: заложив Спортовий Кружок, якого є головою, заложив хор, дав два концерти і т. ин. Минулого року він мав приватні лекції, а вона вчила в школі і так з того удержувалися. А цего року вийшов польський закон, що приватистів не будуть допускати до шкіл, то всі ті, котрим він уділяв лекцій, виїхали до шкіл, а він лишився без нічого і ще до того її віддалили зі школи і вона цілком лишилися без куска хліба. Ось таке то в нас. На її місце приняли Червоняка (багацький син. — Зам. моя.), котрий по звірськи обходиться з дітьми, називає їх хамами, каже, що "вам свині пасти, а не до школи ходити" і т. п. Дир. Базник бє діти; одну дитину так збив, що аж до лікаря возили. Досить що з Укр. Прив. Школи всі дуже невдоволені".

От таке я довідався про Укр. Прив. Школу в Копичинцях з листа мого товариша. Дир. Базник поводиться, як сам "імператор", кого не хоче — викидає на вулицю без куска хліба, дітей б'є, а ти робітнику посилай "зелені", щоби він ще гірше знущався над твоїми братами та сестрами. Я не є проти збірки грошей на Укр. Прив. Школу в Копичинцях, але я є проти тих надужить учительських сил, бо з такою поведінкою Укр. Школа далеко не піде.

На мою думку школа повинна бути притягаючим місцем для дітей а не тортурами, тюрмою. Лише чотири роки минуло, як я лишив шкільну лавку, отже добре знаю шкільну поведінку супроти селянських дітей. Бють дитину в школі а за що бють? За те, що не навчилась завданої лекції. А чому вона не навчилась, то учитель не спитає. Звісно селянська дитина один день учиться в школі, а другий день помагає батькові при господарстві. В слідуючий день йде та дитина до школи і скіра на ній дрожить. А чому? Бити будуть. І така то доля наших найменших братів.

З тої нагоди я взиваю, щоби Комітет несення помочі Укр. Прив. Школі в Копичинцях в Гемтремк зробив щось в цій справі, аби "професорська рука" не гуляла дуже по діточій спині. А Ви, товариші робітники, маєте з того науку, що лише Українська Робітнича Діточа Школа служить для наших інтересів, бо в тій школі ніхто над вашими діточками не збиткується. Ваші діти виховуються в робітничім дусі, а тамті не досить того, що щодня биті, але ще насичують їх патріотизмом і роблять з них яничарів для пролетаріяту.

На закінчення взиваю вас, товариші робітники, посилайте своїх дітей до Української Робітничої Діточої Школи і тямте те, що в цій школі наша будучність. Остаюсь

З пролетарським привітом,

Саверко.

Кетмар, Б. К. 23. — XI. — 1924.

М. ІРЧАН. 7)

В БУРЯНАХ

Другий том спогадів з громадянської війни на Україні 1920 року.

(Продовження.)

І ось, з цим самим полковим командіром та тов. Бондаренком вийшов я перед заходом сонця в поле. Спершу йшли великим-гарним парком, потім перейшли базар і слухаючи цікавих оповідань т. Ш-а, направилися до галицької застави за містечком. Нараз, десь далеко в полі, впало кілька вистрілів, а за хвилю живо зататакав скоростріл. Ми пристанули і здержуючи віддих напружено слухали. Та стрілянина не вмовкала, тільки ставала густішою і озивалася в ріжних кінцях степу. Вкінці сполохано затаркотів скоростріл галицької застави заразже під містечком. Нам стало ясно — ворог почав наступ.

Тов. Ш. мигом кинувся до запасного куріня, що був розміщений на краю міста, а я і тов. Бондаренко побігли в цукроварню до штабу. Але в штабі нічогісінько не знали, тільки Німець т. Ганс К. спокійно твердив, що нам прийдеться пробиватися крізь польський перстень.

Минуло півтора години і стрілянина не вмовкає. На дворі сумерк розстелив свій саван і зручно, непомітно тягне з степів тиху-теплу ніч.

Нараз — з усіх боків містечка, як-би на даний знак, затріскали рушниці. Заклекотіли, розкричалися скоростріли, засвистіли, жалібно й тонко кулі. Бренькнуло шкло у вікнах цукроварні, задзвеніли оскілки, забреніли в кімнаті кульки і покотилися відбиті від мурованої стіни.

Не вечір, а пекельний торохкіт, в якому непочуваєш зовсім, що ти жиєш. Стріляють з усіх боків і ніхто не знає де вільна дорога.

З степу прибігли перші ранені. Росказують, що перемагаюча сила Поляків відсунулася житами і окружила Кагарлик. Застава, що була в полі 12 верств перед нами (ціла чета Галичан), попала в полон.

Людських криків не чути, тільки торохкіт втікаючих обозів і клекіт вистрілів.

Командір бриґади В. Антонюк і вся кіннота, що була на місці (60 шабель), враз з тов. Бондаренком, кидається на підмогу піхоті. Але вже пізно. На базарі, з усіх боків засипали їх польські скоростріли. Коні розскочилися, на місці повернулися і вихром понеслись назад.

А довкола кипить. Глухе містечко перемінилося в пекло. Скрізь бігають люде, стріляють, кричать, падуть. Міщане й селяне ховаються по хатах, тільки замки гуркочуть. По всіх вулицях женуться обози, на спінених конях мчаться їздці. Кожний кричить, але ніхто не слухає, не чує.

Найбільше нещастя, що втічи можна тільки одинокою вузкою вуличкою, що круто веться балкою між стрімкими, високими берегами. Друга вуличка з цукроварні, понад став, але її густо обстрілюють. І всі обози кинулися в страшному переполосі в балку. В крутій вуличці підвода виїзджає на підводу, ломляться вози, падуть коні. Несамовитий крик. Курява пороху заслонює все. Але цього не знають підводи, які женуться з-заду і наскакують на купу поломаних возів та придавлених коней, ломляться самі і скоро ціла вузка вуличка забита вщерть. На все це в повному розгоні налітає кіннота з базару. Налітає і стрімголов паде. Перемішуються люде, коні, підводи. Крик, зойки, прокльони, иржання коней, стрілянина. Хвиля божевілля.

Я схватив документи бриґади, скочив на штабну повозку і — (раз мати родила!) — кинувся свобідною-небезпечною вуличкою понад став. Добрі коні, як-би знали, що це вуличка смерти — вихром понеслися вперед. Зігнений в двоє, тільки по тріскоті паркану пізнаю, що нас обстрілюють. Але ось ярок, містечко кінчиться, ми в степу. Як все це стадося, не тямлю. В містечку все ще клекотять скоростріли, але з цього боку тільки час від часу дзявкне куля.

В степу задержуються всі. Всіх узброєних піхотинців завертають назад, щоби охоронити відступ, а узброєні обозники розстрільною йдуть вперед пробивати дорогу обозові.

Повний місяць виплив такий веселий, як-би ми поверталися з весілля. (От поганець, йому однаково!) В містечку поволі затихає і згодом зацарила роскішна-нічна тиша. Питаю сам себе: а може я сплю? Але-ж ні, все це було.

Бічними доріжками, балками й полями підводи тихо посуваються довгим рядом вперед (себто назад). Під першим селом доганяють вістові і передають наказ штабу бриґади:

— "Обози відступають так довго, доки окремим наказом не завернуть їх".

З цього ясно, що положення невідоме.

Їдемо цілу ніч. Я — без ніякої зброї, стискаю в руках важні документи штабу, щоби кожної хвилі знищити їх, якщо нападуть на нас по дорозі. Згадую пережитий вечір і тільки одно вештається по голові: Каґарлик... Кагарлик... Ну, ну, знаю сам! Цього Кагарлика ніколи не забуду...

Світає. Ми проїхали близько 30 верств взад і ось — Миронівка, постій штабу дивізії. Зі мною на повозці їде хворий начальник штабу бриґади Білорус Караґо, по давній професії учитель. З фронту ніяких відомостей, але Караґо на всякий випадок висилає під Кагарлик підводу амуніції.

Весь обоз задержався на майдані села Миронівки, а я з Караґом їдемо повозкою в штаб дивізії на станції.

Була 3-тя година ранком. На станції тихо, ні сліду життя. Тільки в штабі біля лямпи пише щось дижурний. Він нічогісінько незнає про кагарлицьку пригоду, а на всіх инших відтінках фронту неспокійно. Довідавшись від нас про все, штабний дижурний йде будити начальника.

Я пішов шукати тов. Барана Михайла, що працює зараз в штабі. На кватирі не найшов його, кажуть, спить десь в стодолі. Обходжу всі стодоли і ненаходжу. Даремні зусилля. Вертаючи назад до штабу, побачив я страшну картину, якої не забуду до смерти. На станції, біля ваґону, напів-лежав червоноармієць, що повернувся з польського полону. Обличчя його запухле, з кровавим шрамом. Очі стомлені, запалі. Так тихо говорить, як-би боявся розбудити когось. Біля нього казанок з молоком і хліб. Але він не їсть. Водить жалібними очима по юрбі, що окружила його і видається, що просить великої милостині, якоїсь недосяжної, далекої. Знівечена, напів тямуча людина, як-би старець, що жде з хвилі, на хвилю смерти.

Підступаю й я і слухаю його тихої, страшної мови. Слухаю і каменію. Тіло моє стигне, деревіє. Забуваю, що я живий.

(Далі буде).

ЧИ ВИ ВЖЕ МАЄТЕ

найновішу книжку відомого пролетарського письменника М. ІРЧАНА

КАРПАТСЬКА НІЧ

що недавно вийшла з друку? Якщо немаєте її ви самі, або ваші знайомі, то постарайтеся купити, а будете мати корисну книжку в хаті. Не тратить вона вартости навіть тоді, як ви перечитаєте її. Це довша повість з воєнних часів в Галичині і з життя робітництва в Америці. Коли читаєте, то не можете так довго відірватися від книжки, доки не перечитаєте до кінця.

Письменник М. Ірчан сам пережив війну і вірно описує всі ті страшні події в старому краю. Читаючи "Карпатську ніч" ви рівночасно багато вчитеся і то в найбільш приступний спосіб, бо ціла книжка написана незвичайно зрозумілою мовою. Надрукована вона на найкращому папері, окладинка з артистичним малюнком в двох кольорах.

КУПІТЬ, А НІКОЛИ НЕ ПОЖАЛІЄТЕ! РОЗПОВСЮДНЮЙТЕ СКРІЗЬ ЦЮ КНИЖКУ.

Висилаються книжки за попереднім надісланням грошей.

ЦІНА 50 ЦЕНТІВ ЗА КНИЖКУ.

Замовлення з грішми посилати на таку адресу:

Ukrainian Labor News
Cor. Pritcard & McGregor
Winnipeg, Man.